

Српски национални комитет
Међународног савета
за велике електричне мреже

ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА И ИЗАЗОВА ЗА СРБИЈУ ИЗ ТРЕЋЕГ ЕНЕРГЕТСКОГ ПАКЕТА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

НЕНАД СТЕФАНОВИЋ
АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (АЕРС)

ВЛАДИМИР ЈАНКОВИЋ, СРЂАН СУБОТИЋ
ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ (ЕМС)

Трећи енергетски пакет ЕУ

- Европски прописи (Acquis communautaire) из области енергетике се постепено уводе у Енергетску заједницу у којој је Република Србија једна од уговорних страна.
- Тренутни *acquis* обухвата низ области (електрична енергија, гас, нафта, сигурност снабдевања, инфраструктура, заштита животне средине, обновљиви извори, енергетска ефикасност, државна помоћ, конкуренција и енергетска статистика).
- Са аспекта **електроенергетике** преузете су обавезе из низа директива, уредби и мрежних правила/смерница које се незванично означавају као Трећи енергетски пакет ЕУ.

Трећи енергетски пакет ЕУ

- Процес увођења *acquis* у Енергетску заједницу:
  - Адаптација акта ЕУ за примену у Енергетској заједници
  - Транспозиција у национално законодавство
  - Национална или међународна примена (регионална или паневропска) транспоновоаног законодавства

Основне директиве у трећем енергетском пакету ЕУ

Ознака и скраћеница	Акт ЕУ	Потреба за адаптацијом у Енергетској заједници	Рокови за адаптацију/ транспозицију/ општу примену
<i>Директива 2009/72</i> (IEM)	Директива о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије	Да	окт 2011 / јан 2015 / јан 2015
<i>Директива 2005/89</i> (SoS)	Директива о мерама заштите сигурности снабдевања електричном енергијом и улагања у инфраструктуру	Да	дец 2007 / дец 2009 / дец 2009
<i>- Директива 2005/89</i> (RES)	Директива о промовисању употребе енергије из обновљивих извора	Да	окт 2012 / јан 2014 / јан 2014

Основне уредбе у трећем енергетском пакету ЕУ

Ознака и скраћеница	Акт ЕУ	Потреба за адаптацијом у Енергетској заједници	Рокови за адаптацију/ транспозицију/ општу примену
Уредба 714/2009 (XB exchanges)	Уредба о условима за приступ мрежи за прекограничну размену електричне енергије	Да	окт 2011 / јан 2014 / јан 2014
Уредба 838/2010 (ITC)	Уредба о утврђивању смерница које се односе на механизам накнаде између оператора преносних система и заједнички регулаторни приступ наплати преноса	Не	окт 2013 / јан 2014 / јан 2014
Уредбе 543/2013 + 1348/2014 (Transparency)	Уредба о достављању и објављивању података на тржиштима електричне енергије	Не	јун 2015 / дец 2015 / дец 2015
Уредба 2011/1227 (REMIT)	Уредба о целовитости и транспарентности veleпродајног тржишта електричне енергије	Да	нов 2018 / нов 2019 / мај 2020
Уредба 347/2013 (TEN)	Уредба о смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру	Да	окт 2016 / дец 2016 / јан 2017

Мрежна правила

- Уредба 714/2009 посебно прописује низ области везаних за управљање системом и тржиште за које ће донети мрежна правила.
- Мрежна правила обухватају европски циљни модел тржишта и дефинишу неопходне нивое интеграције, хармонизације и координације свих аспеката управљања системом и тржишта и интегрални су део Трећег енергетског пакета.
- У адаптираној уредби 714/2009 за примену у Енергетској заједници дефинисан је поступак усвајања и примене мрежних правила и у Енергетској заједници.

Мрежна правила

Ознака и скраћеница	Акт ЕУ	Потреба за адаптацијом у Енергетској заједници	Рокови за адаптацију/ транспозицију/ општу примену
“МРЕЖНА ПРАВИЛА ЗА ПРИКЉУЧЕЊЕ”			
Уредба 2016/1388 (DC)	Уредба о успостављању мрежних правила за прикључак купца	Да	јан 2018 / јун 2018 / јун 2018
Уредба 2016/631 (RfG)	Уредба о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење произвођача електричне енергије на мрежу	Да	јан 2018 / јун 2018 / јун 2018
Уредба 2016/1447 (HVDC)	Уредба о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење система за пренос једносмерном струјом високог напона и једносмерно прикључених модула електронергетског парка	Да	јан 2018 / јун 2018 / јун 2018

Мрежна правила

Ознака и скраћеница	Акт ЕУ	Потреба за адаптацијом у Енергетској заједници	Рокови за адаптацију/ транспозицију/ општу примену
“МРЕЖНА ПРАВИЛА ЗА ТРЖИШТЕ”			
Уредба 2015/1222 (CACM)	Уредба 2015/1222 о успостављању смерница за расподелу капацитета и управљање загушењима	Да	Планирано за 2019 (?)
Уредба 2016/1719 (FCA)	Уредба 2016/1719 о успостављању смерница за дугорочну расподелу капацитета	Да	Планирано за 2019 (?)
Уредба 2017/2195 (EBGL)	Уредба 2017/2195 о успостављању смерница за балансирање електричне енергије	Да	Планирано за 2019 (?)

Мрежна правила

Ознака и скраћеница	Акт ЕУ	Потреба за адаптацијом у Енергетској заједници	Рокови за адаптацију/ транспозицију/ општу примену
“МРЕЖНА ПРАВИЛА ЗА УПРАВЉАЊЕ СИСТЕМОМ”			
Уредба 2017/1485 (SOGL)	Уредба 2017/1485 о успостављању смерница за управљање преносним системом електричне енергије	Да	Планирано за 2019 (?)
Уредба 2017/2196 (E&R)	Уредба 2017/2196 о успостављању мрежних правила за поремећени погон и поновно успостављање електроенергетских система	Да	Планирано за 2019 (?)

Мрежна правила

- Главне новине које доносе мрежна правила:
  - Увођење процедура за доношење одлука на европском или регионалном нивоу уз јасна правила гласања и прегласавања
  - Стварање јединствених европских платформи за различите видове тржишта и тржишних процеса
  - Стварање механизма за превазилажење ограничења која намежу постојеће границе (промена граница зона трговања, увошење региона за прорачун капацитета
  - Доношење низа методологија на европском или регионалном нивоу које покривају различите аспекте управљања системо и тржишта (преко 100 методологија, услова рада, итд.)

Мрежна правила

- Главне новине које доносе мрежна правила:
  - Успостављање регулације појединих улога оператора тржишта – берзи електричне енергије
  - Дефинисање правила за покривање трошкова увођења циљног модела тржишта
  - Обавеза закључивања мултилатералних споразума
  - Повећање обавезе по питању јавности података и надзора рада
  - Кратки рокови за имплементацију

Мрежна правила

- Начини транспозиције у законодавство Србије
  - Измене и допуне Закона о енергетици
  - Измене и допуне подзаконских аката (Правила о раду тржишта, правила о раду преносног система, итд)
  - Директно усвајање мрежних правила као подзаконског акта
- За сва мрежна правила се мора појединачно анализирати који је најбољи начин за транспозицију у наше законодавство.
- Додатно све методологије/услови које су европска тела усвојила на основу мрежних правила неопходно је без измена усвојити за примену у Енергетској заједници (што је потврђено и у одлукама тела Енергетске заједнице).

Рана примена мрежних правила

- Док се у потпуности не адаптирају и транспонују мрежна правила могуће је парцијално уводити поједина решење кроз тзв. **рану имплементацију** мрежних правила
- Рана примена обухвата све активности надлежних тела у Србији на примени акта ЕУ пре него што је озваничена адаптација за примену у Енергетској заједници. Она се обавља кроз прикључење постојећим европским и регионалним иницијативама и пројектима за имплементацију мрежних правила (у статусу пуног члана или посматрача).

Примена мрежних правила

- Методоогије и услови који треба да донесу и усвоје на основу мрежних правила за управљање системом (SOGL, E&R)

Projekat	Rok	Status
Izmena sporazuma SMM bloka	2020	U toku
Konzistentnost planova odbrane i uspostavljanja	2020	U toku
Prekvalifikacija za sistemske usluge	2022	U toku
Naponski opsezi generatora	2022	Nije pokrenuto
Web sajt	2022	U toku
LSFM-O	2024	U toku
LSFM-U	2024	Nije pokrenuto
Izmena Plana PFZ	2020	U toku
Dopuna Plana odbrane	2021	Nije pokrenuto
Dopuna Plana uspostavljanja	2021	Nije pokrenuto
CtRT Analize sigurnosti	2024	Nije pokrenuto
Obuka dispečera	2024	U toku
Nadležnosti trening koordinatora	2020	U toku
Analize stabilnosti	2022	Nije pokrenuto
Adekvatnost	2021	U toku
CSA metodologija	2020	U toku
Regionalna koordinacija proračuna kapaciteta	2022	U toku
Primarna regulacija	2022	Nije pokrenuto
SMM regulaciona energija	2022	Nije pokrenuto
Regionalna koordinacija planiranja isključenja	2021	U toku
Plan obustavljanja i uspostavljanja tržišta	2022	Nije pokrenuto
Zaštita	2024	Nije pokrenuto
Kontigentni planovi	2024	Nije pokrenuto